

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3305/2019. (XI. 18.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoport Bv.1101/2015/5. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.498/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Berta István) jogi képviselője (dr. Kardos Sándor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt: az indítványozó, korábbi fogvatartott, kártalanítási kérelmet terjesztett elő az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjánál. Előadta, hogy 2014. május 23. és 2016. május 11. közötti időszakban különböző magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben töltött szabadságvesztése során több alkalommal alapvető emberi jogokat sértő elhelyezési körülmények között tartották fogva. Okirattal igazolta, hogy szintén a kifejtettekkel kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is kérelmet terjesztett elő, azonban amiért megfelelő jogorvoslati lehetőség a hazai jogrendszerben is rendelkezésre áll, a kérelmet „elfogadhatatlannak” nyilvánították.
- [3] Az eljáró bíróság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, hivatkozva arra, hogy az elkészen érkezett, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 436. § (10) bekezdés b) pontjának módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerint, a kártalanítási igény benyújtására a törvényt módosítás hatálybalépésétől, 2017. január 1-től számított 6 hónapos jogvesztő határidőn túl terjesztette elő az indítványozó.
- [4] 1.2. A végzés ellen az indítványozó jogi képviselőjén keresztül fellebbezést nyújtott be, amiben előadta, hogy álláspontja szerint a 6 hónapos jogvesztő határidő az EJEB előtt kezdeményezett eljárás elutasítását követően kezdődik, emellett még hivatkozott arra, hogy a 24/2016. (XII. 23.) IM rendelet 9. § (5) bekezdése alapján a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságát (a továbbiakban: BVOP) tájékoztatási kötelezettség terheli az elítéltek irányába a kártalanítással összefüggésben, különösen jogszabály hatálybalépés vagy módosulás esetén, azonban az elítélt ilyen jellegű tájékoztatást nem kapott. Ezen érvekre tekintettel kérte az elsőfokú határozat megváltoztatását és hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróságnak új eljárás lefolytatására kötelezését.
- [5] A másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék az elsőfokú végzést helybenhagyta. Az indokolásban kifejtette, hogy a végzésben felhívott jogszabályhelyek értelmezése és a tényállás teljes mértékben helytálló.
- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának Bv.1101/2018/5. számú végzése és a Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.498/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését és a IV. cikk (4) bekezdését.
- [7] 2.1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a hatályos jogszabályoknak meg kell felelniük az alkotmányos alapelveknek, azonban a támadott döntésekben sérül a visszaható hatály tilalma, amely ezen bekezdésében foglalt jogállamiság követelményéből eredeztethető. Előadta, hogy a Strasbourgban

befogadott kérelmekre vonatkozó kizárólag az átmeneti rendelkezések között megtalálható és annak szövegében elrejtett határidő nem ad többre, mint arra lehetőséget, hogy a jogalkalmazót megtévesse és így egy újabb elítélti csoportot zárjon ki a jogérvényesítés lehetőségéből.

- [8] Az indítványozó a Bv. tv. új kártalanítási szabályainak nem megfelelő bírói értelmezése miatt nem tudta magartartását a jog előírásaihoz igazítani, mert visszamenőleg nem tudta befolyásolni, hogy a méltatlan elhelyezési körülményeik mikor értek véget, illetve utána mennyi időt tölt még büntetés-végrehajtási intézetben a szabadulásra, egyben annak lehetőségére várva, hogy megindíthassa a kártalanítási eljárást.
- [9] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok helyes jogszabály értelmezése esetén nem került volna olyan helyzetbe, hogy elesik a számára törvény adta lehetőségek szerinti kártalanítástól.
- [10] 2.2. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványozó szerint amiatt következett be, mert nem kapta meg a számára járó kártalanítást, ami ellentétes az alapjogok védelmével és azok tiszteletben tartásával. Az államnak kötelessége biztosítani, hogy a hatályos jogszabályok megfeleljenek az alkotmányos alapelveknek, ez azonban, álláspontja szerint, a támadott döntésekben nem érvényesül.
- [11] 2.3. Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének sérelmével kapcsolatosan előadta, hogy az állam nem tett eleget a törvénytelen szabadságelvonnás miatt keletkezett kártalanítási kötelezettségének vele szemben, miközben ezt nemzetközi szerződések, többek között az Emberi Jogok Európai Egyezménye is előírja. Hivatkozik emellett a Bv. tv. 10/A. § (1) bekezdésben foglaltakra.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [14] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme miatt fordulhat panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése az alapvető jogok jelentőségét deklarálja, és az állam kötelezettségét határozza meg az alapjogok védelme vonatkozásában, ezért e rendelkezés sérelmére alkotmányjogi panaszt közvetlenül alapítani nem lehet {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a IV. cikk (4) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a IV. cikk (4) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [17] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügy kártalanítási kérelme folytán indult. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [18] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, mely szerint „a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [lásd: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]]. Az indítványozó a visszaható hatályú jogalkalmazásra hivatkozott, azonban releváns jogi érvelést nem adott elő azzal kapcsolatban, így az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz befogadása és annak érdemi vizsgálata nem lehetséges.

- [20] Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított kártérítés igénybevételével kapcsolatosan az indítványozó a sérelem alátámasztásaként azzal érvel, hogy ezt az eljáró bíróság téves jogértelmezése folytán nem kapta meg, tehát magát a számára kedvezőtlen bírói döntést vitatja.
- [21] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]}, mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [22] 4. Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának Bv.1101/2015/5. számú végzésében kifejtett indokolása majd az ezt helybenhagyó Székesfehérvári Törvényszék 7.Bpkf.498/2018/3. számú végzése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. A panasz releváns, alkotmányjogilag értékelhető érvelést nem tartalmaz, a bírói jogszabály értelmezését majd a döntést vitatja, mintsem alapjogok sérelmére hivatkozna, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [23] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/240/2019.

